

Важную роль в стимулировании ипотечного бизнеса играет поддержка со стороны государства: потому что только определенная государственная финансовая и законодательная поддержка способствует, во-первых, развитию инвестиционного климата в такой важной сфере экономики, как строительство, во-вторых, увеличению рабочих мест, а следовательно – росту налоговых отчислений в бюджет.

Ключевые слова: кредит, банковское ипотечное кредитование, первичный ипотечный рынок, вторичный ипотечный рынок, инвестор, финансовые ресурсы.

Vagynski F.A., Kolodiychuk A.V. Essence of the bank mortgage crediting

Large potential has the bank mortgage crediting in relation to providing of substantial high-quality changes in the economy of Ukraine, as it is considered the effective form of bringing in of long-term cheap financial resources for investing in development of the real to the sector economy. It is presently necessary to spare the special attention to forming of effective mechanism of the bank mortgage crediting taking into account the features of institutional environment of Ukraine.

An important role in stimulation of mortgage business is played by support from the side of the state: because only certain state financial and legislative support promotes, at first, to development of investment climate in such important sphere of economy as building, secondly, to the increase of workplaces, and consequently – to growth of tax deductions in a budget.

Keywords: credit, bank mortgage crediting, primary mortgage market, second mortgage market, investor, financial resources.

УДК 65.012.8:33+316+17

Доц. Т.Г. Васильців, канд. екон. наук;
магістрант Н.П. Бицька – Львівська КА

ПРОБЛЕМИ І ПРІОРИТЕТИ ПОСИЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО СКЛАДНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Розкрито проблеми та пріоритети посилення соціального та інтелектуального складників економічної безпеки. Здійснено дослідження стратегічних напрямів забезпечення національної економічної безпеки. Встановлено, що широке використання комплексу критеріїв соціальної безпеки дасть змогу не лише конкретизувати ці напрями політики з питань економічної безпеки в соціальній сфері та розробити заходи соціальної політики держави, а й, відстежуючи зміни в загрозах, уточнювати наявні і розробляти нові напрями діяльності. Застосування на практиці тих чи інших критеріїв соціальної безпеки сприятиме вирішенню проблем економічної безпеки та впливатиме на соціально-економічний та політичний розвиток України.

Ключові слова: економічна безпека, ризики та загрози функціонування.

Питанням забезпечення національної економічної безпеки приділяють значну увагу вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: В.І. Мунтіян, Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко, С.Ф. Покропивний, Г. Пастернак-Таранушенко, Д. Болдуїн, О. Судакова та інші.

Національна економічна безпека є головним імперативом існування будь-якого суспільства, нації, держави, економіки. Основною ж функцією національно-державного утворення є регулювання суспільних відносин, яке спрямовується на узгодження та всебічне задоволення різноманітних інтересів людини, суспільства, держави та економіки. Однак, незважаючи на виняткову важливість, соціальні чинники не знаходять належного відображення у результатах дослідження проблем економічної безпеки. Для українського суспільства питання забезпечення економічної безпеки набувають особливої

актуальності. Упродовж останніх років вони виступають не лише предметом широких теоретичних і прикладних дискусій, але й досить істотно впливають на діяльність державних органів влади.

Об'єктивний діагноз соціального стану українського суспільства свідчить про те, що головні соціальні ризики (бідність, майнова диференціація населення, відчуженість значної кількості громадян від суспільного життя, звуження їхнього доступу до освіти, медицини і культури) досягли масштабів, які можуть становити реальну загрозу національній безпеці держави. Практично за всіма найважливішими соціальними показниками світового цивілізаційного розвитку Україна залишається на небезпечній межі. Довготривала невирішеність соціальних проблем у переважній частині українського суспільства сьогодні є одним із головних чинників виникнення та розвитку низки загроз у різних сегментах економічної безпеки. Володіючи значними людськими й територіальними ресурсами, Україна посідає лише 80-те місце у світі за показниками людського розвитку. Третина наших співвітчизників потерпає від бідності, понад 10 % працездатного населення – від безробіття. Вкрай негативними є показники стану здоров'я українського населення, його демографічні та інші життєво важливі характеристики.

Узагальнивши існуючі підходи до визначення соціального складника економічної безпеки, можна виокремити такі: захист прав і свобод людини; захист духовних і матеріальних цінностей суспільства; забезпечення офіційно встановлених нормативів, які визначають якісний рівень життя людини і суспільства; захист життя, психічного здоров'я людей; захист життєво важливих соціальних інтересів особи і суспільства від внутрішніх і зовнішніх загроз.

В умовах великої диференціації населення за величиною доходів соціальна рівновага з приводу базових цінностей і життєвих принципів зникає, тим паче, якщо держава виявляється безсилою щодо поліпшення становища основних соціальних верств. Для бідних відчуження від держави пов'язане зі згортанням її соціальних функцій, передусім безкоштовного медичного обслуговування та освіти. Для заможних "залишки" соціальних функцій держави не потрібні, бо виступають як навантаження. В Україні поляризація суспільства за доходами перейшла через край і обернулася для суспільства деградацією. Через жалюгідне становище (а не просто бідність) більшої частини населення в країні не можуть здійснюватися трансформації, які могли б підвищити життєвий рівень збіднілих мас та призвели б до якісного зростання. З безвихідності, що характерна для сучасного стану, рано чи пізно буде знайдено вихід, а це може з великою ймовірністю спричинити або соціальний вибух, або новий перерозподіл власності, або встановити режим суворої диктатури, що захищатиме інтереси найзаможніших.

Забезпечення повної зайнятості, на погляд провідних економістів, потрібно піднести до пріоритетних завдань економічної політики держави. Завдання забезпечення повної зайнятості не є специфічно українським, досягнення повної зайнятості є ядром нової (на період до 2010 р.) стратегії Європейського Союзу. Однак багато хто з дослідників вважає певний рівень безробіття в ринковій економіці об'єктивно заданим і вбачає в ньому засіб підвищення продуктивності праці.

Очевидно, що нерівність в економічній сфері починається з нерівності в умовах зайнятості. Аналіз структури зайнятості населення показав за цим показником, що більш професійно підготовленими є жінки. Та прогнози щодо жіночої зайнятості загалом не сприятливі. Економічне зростання, що намічається сьогодні, потребує збільшення кількості чоловічих робочих місць у будівництві, обробних галузях. У бюджетних галузях, де загалом зайняті жінки, попит на послуги зменшується. Висока вірогідність подальшого скорочення унаслідок демографічного спаду і ліквідації, наприклад малокомплектних шкіл, дитячих садків і т. д. Така позиція жінок у сфері зайнятості посилює їхню дискримінацію в оплаті праці. Переваги, які надають жінки у виконанні різноманітних форм і видів зайнятості, різняться, головним чином, залежно від місця проживання та за віком. Жінки, старші 35 років, частіше вибирають зайнятість з повним робочим днем. Потрапляючи на ринок праці, вони в основній своїй масі притримуються активної стратегії трудової поведінки, тоді як для молоді характерна позиція очікування, а часом і пасивна позиція. На жаль, це стосується і випускниць вищих і середніх навчальних закладів.

Важливо звернути увагу на нестандартні форми зайнятості, покращення умов праці і соціального захисту жінок. Виходячи із концепції законотворчої діяльності зі забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків та жінок, конвенції щодо ліквідації усіх форм дискримінації стосовно жінок, продумати реалізацію платформи дій щодо покращення їхнього життя та діяльності. Заходи, яких вживають в Україні в рамках гендерної політики, на жаль, надзвичайно скромні, зазвичай не скоординовані, та і знайомі теж, на жаль, лише невеликому колу спеціалістів.

Подолати перешкоди економічної дискримінації жінок та умови їх малозабезпеченості, можливо тільки за допомогою розроблення державної стратегії визнання і підтримки репродуктивного сектора економіки, та за умови активної участі в її реалізації державних та громадських структур.

На сьогодні потрібно до сукупності різних видів економічної безпеки ввести інтелектуальну безпеку, що зумовлено низкою причин. По-перше, інтелектуальна безпека забезпечує наукове супроводження і реалізацію всіх інших видів економічної безпеки. По-друге, ситуація, яка сьогодні склалася в Україні, дає підстави говорити про проблему інтелектуальної безпеки, як про найважливішу державну, економічну, політичну і соціальну проблему. По-третє, за своїми наслідками інтелектуальна криза може виявитися більш небезпечнішою, ніж, наприклад, політична або економічна чи інформаційна, а її подолання може розтягнутися на десятиріччя і більше. По-четверте, багатоаспектність, складність, масштабність і глибина проблеми розвитку і збереження українського інтелекту виводить забезпечення інтелектуальної безпеки нашої країни (разом з екологічними та техногенними проблемами) на рівень найактуальніших проблем сучасності, особливо в умовах суворої конкуренції в рамках СОТ.

Інтелектуальна безпека – це складник економічної безпеки держави, в рамках якої створюється такий стан внутрішніх і зовнішніх умов діяльності будь-якого суб'єкта господарювання чи особистості, який дає змогу нейтралі-

зувати або унеможливити втрати об'єктів інтелектуальної власності, інформації про них та їх носіїв, а також: витік інформації про створення, користування та зберігання об'єктів інтелектуальної власності.

Інтереси в сфері інтелектуальної власності України є, безумовно, життєво важливими і довготерміновими. Їх суть, зрештою, зводиться до ефективного використання і відтворення інтелектуальних можливостей нашого народу, а також до розвитку, збереження і нагромадження інтелектуального потенціалу та інтелектуальних ресурсів держави. Особлива роль у системі інтелектуальних інтересів належить науковому інтелекту, оскільки саме він визначає рівень розвитку, справжню незалежність, авторитет і потужність будь-якої держави. Найкращим прикладом є Японія, яка завдяки 15-річній програмі "наздогнати лідера" перетворилася з післявоєнної кризової країни в провідну країну світу за багатьма напрямками.

На теперішній час загрозу інтелектуальній безпеці України, як показує результати аналізу, становлять: моральна і матеріальна недооцінка державою праці учених і фахівців з вищою освітою; заниження соціальної значущості учених і фахівців з вищою освітою в суспільстві; не престижність професій, пов'язаних з наукою, і працею на державу; небажання молодих людей займатися наукою; зниження якості дипломних і випускних робіт, що захищаються, а також дисертацій на здобуття вченого ступеня; небажання або неможливість учених і фахівців з вищою освітою працювати за профілем підготовки; "витік умів" за межі України; використання учених і фахівців з вищою освітою не за напрямком отриманої спеціальності; поступове старіння і брак наукових кадрів за низкою напрямків. Вказані загрози можуть призвести до величезних збитків країні (політичні, соціальні, економічні тощо), які не піддаються матеріальній оцінці, і відновлюються протягом тривалого періоду часу.

Подальші дослідження за цією темою мали б виявити виклики і загрози соціальній безпеці, які можна вирішити лише на основі комплексу загальних критеріїв. Широке використання комплексу критеріїв соціальної безпеки дасть змогу не лише конкретизувати ці напрями політики з питань економічної безпеки в соціальній сфері та розробити заходи соціальної політики держави, а й, відстежуючи зміни в загрозах, уточнювати наявні і розробляти нові напрями діяльності. Застосування на практиці тих чи інших критеріїв соціальної безпеки сприятиме вирішенню проблем економічної безпеки та впливатиме на соціально-економічний та політичний розвиток України.

Література

1. **Бойчик І.М.** Економіка підприємств : навч. посібн. / І.М. Бойчик, П.С. Харів, М.І. Хопчан. – Львів : Вид-во "Сполом", 2000. – 212 с.
2. **Камлик М.І.** Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посібн. / М.І. Камлик. – К. : Вид-во "Атіка", 2005. – 432 с.
3. **Козаченко Г.** Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : монографія / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко. – К. : Вид-во "Лібра", 2003. – 280 с.
4. **Коковський Л.О.** Географічний вимір економічної безпеки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. географ. наук: спец. 11.00.02 "Економічна і соціальна географія" / Л.О. Косовський. – 2008. – 18 с.
5. **Мунтіян В.І.** Економічна безпека України : монографія / Валерій Іванович Мунтіян. – К. : Вид-во КВІУ, 1999. – 464 с.

Васильцев Т.Г., Бицка Н.П. Проблемы и приоритеты усиления социальной и интеллектуальной составляющих экономической безопасности

Раскрыты проблемы и приоритеты усиления социальной и интеллектуальной составляющих частей экономической безопасности. Осуществлено исследование стратегических направлений обеспечения национальной экономической безопасности. Установлено, что широкое использование комплекса критериев социальной безопасности даст возможность не только конкретизировать эти направления политики по вопросам экономической безопасности в социальной сфере и разработать мероприятия социальной политики государства, но и, отслеживая изменения в угрозе, уточнять имеющиеся разработки новых направлений деятельности. Применение на практике тех или других критериев социальной безопасности будет способствовать решению проблемы экономической безопасности и влиять на социально-экономическое и политическое развитие Украины.

Ключевые слова: экономическая безопасность, риски и угрозы функционирования.

Vasyl'civ T.G., Bytska N.O. Problems and priorities of strengthening of social and intellectual components of economic security

Actuality of theme consists in exposed problems and priorities of strengthening of social and intellectual components of economic security. Research of strategic directions of providing of national economic security is conducted in the article. It is set that the wide use of complex of criteria of social safety will enable not only to specify these directions of policy on questions economic security in a social sphere and to develop the measures of social policy of the state but also, watching changes in threats, to specify present and develop new directions of activity. Application in practice of those or other criteria of social safety will be instrumental in working out the problems of economic security and influence on socio-economic and political development of Ukraine.

Keywords: economic security, risks and threats of functioning.

УДК 336.76

Асист. Н.М. Добош – Львівський НУ ім. Івана Франка

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
СТРАХОВИКІВ В УКРАЇНІ**

На підставі аналізу існуючого нормативно-правового забезпечення діяльності страхового ринку України визначено основні проблеми його регулювання, запропоновано основні напрямки вдосконалення страхового законодавства. Встановлено, що передумовою стабільного функціонування страхового ринку, забезпечення фінансової стійкості страхових організацій та ефективного управління та розвитку страхової діяльності є не лише існування законодавства, що регулює страховий ринок, а й створення та впровадження системи таких кодексів: торговельного, цивільного, господарського, податкового тощо.

Ключові слова: страхування, страховий ринок, нормативно-правове забезпечення страхового законодавства.

Сучасний характер суспільно-виробничих відносин зумовив створення об'єктивних передумов розвитку і функціонування ринку страхових послуг в Україні і сформував відповідний рівень пропозиції та попиту на них. Такими передумовами є зміни у відносинах власності, створення нових форм господарювання, розвиток підприємницької діяльності, конкуренції, відкриття кордонів для переміщення людей, товарів, послуг, капіталів тощо. Проте існують чинники, які заважають функціонуванню ринку страхових послуг.